

החוג ללימודים רב-תחומיים
"מערך אשכול"
שם הקורס:
על דמוגרפיה, כלכלה ופוליטיקה ומה שביניהם: המקרה של ישראל
סמסטר א' תשע"ה
מרצה: פרופ' און וינקלר

דרישות הקורס:

הכנת חומר הקריאה משיעור לשיעור
נוכחות של 80% בשיעורים
מבדק מושגים באמצע הסמסטר (20%)
מבחן מסכם בשיעור הקורס (80%)

רשימת קריאה וסדר השיעורים

1. מושגי יסוד בדמוגרפיה

למ"ס, **מילון מונחים בסיסיים** (ירושלים, 2001).

Roland Pressat, **The Dictionary of Demography** (Oxford, 1985).

Paul Demeny and Geoffrey McNicoll (eds.), **Encyclopedia of Population** (New York, 2003).

Population Reference Bureau, **Glossary of Population Terms**. Available at:
<http://www.prb.org/Educators/Resources/Glossary.aspx>

ליאונרד ברומ, פיליפ סלזניק ודורת'ה. ברומ, **עיקרי הסוציולוגיה** (תל-אביב, 1984), עמ' 186-213.

2. תיאורית "התמורה הדמוגרפית" וגידול האוכלוסין בעולם בעידן המודרני

John C. Caldwell, "Demographic Theory: A Long View," **Population and Development Review**, Vol. 30, No. 2 (March 2004), pp. 297-316.

Peter MacDonald, "Low Fertility and the State : The Efficacy of Policy ", **Population and Development Review** , Vol. 32. No. 3 (2006), pp. 485-510.

3. גידול אוכלוסין ושיעורי ריבוי טבעי בישראל: מבט היסטורי

משה סיקרון, **דמוגרפיה: אוכלוסיית ישראל – מאפיינים ומגמות** (ירושלים, 2004), עמ' 42-72.

עוזי רבהון וגלעד מלאך, **מגמות דמוגרפיות בישראל** (ירושלים, דצמבר 2008).

סרגיו דלה-פרגולה, "תמורות דמוגרפיות במדינת ישראל בראשית שנות התשעים," בתוך יעקב קופ (עורך), **הקצאת משאבים לשירותים החברתיים, 1992-1993** (ירושלים: מרכז טאוב, 1993), עמ' 63-90.

4. ייחודיות החברה החרדית?

משרד ראש הממשלה, המועצה הלאומית לכלכלה, **המגזר החרדי בישראל: העצמה תוך שילוב בתעסוקה** (ירושלים, 2009).

יונתן אנטון ואבינועם מאיר, "דתיות, לאומנות ופריון בישראל," **ביטחון סוציאלי**, חוב' 46 (ספטמבר 1996), עמ' 43-63.

5. האוכלוסייה המוסלמית בישראל: שיעורי פריון בצל מגמות כלכליות ופוליטיות

צבי איזנבך, "שינויים בפריון האישה המוסלמית בישראל בשנים האחרונות," **המזרח החדש**, כרך ל"ב (1989), עמ' 80-96.

אחמד ס' חליחל, "שינויים דמוגרפיים באוכלוסייה הערבית בישראל מאז שנות החמישים," בתוך עזיז חידר (עורך), **ספר החברה הערבית בישראל: אוכלוסייה, חברה, כלכלה** (ירושלים, 2005), עמ' 149-170.

משרד ראש הממשלה, האוכלוסייה הערבית בישראל: נתונים כלכליים חברתיים מרכזיים. נכתב בידי איימן סייף, ירושלים, ינואר 2009.

6. הנוצרים-הפלסטינים: אוכלוסייה הולכת ונעלמת
כהן-קסטרו, אילת. "תמורות במאזן הדמוגרפי בנצרת במאה השנים האחרונות." מגמות, מ"ה, 3 (אפריל 2008), עמ' 509-530.

7. מהות העוני ועוני בישראל
דורון, אברהם. "הגדרת העוני ומדידתו – הסוגיה הלא פתורה." ביטחון סוציאלי, חוב' 32 (אוקטובר 1988), עמ' 15-32.

לאה אחדות, "על המוחלט והיחסי בהגדרת קו העוני", בתוך אריה ארנון ומשה יוסטמן (עורכים), מחלוקות בכלכלה (ירושלים, מכון ון ליר, 2009), עמ' 122-158.

גיוני גל, ביטחון סוציאלי בישראל (ירושלים, 2005), עמ' 5-37.

רמסיס גרא ורפאלה כהן, "עוני בקרב ערבים בישראל ומקורות לאי-שוויון בין ערבים ויהודים", רבעון לכלכלה, כרך 48, חוב' 4 (דצמבר 2001), עמ' 543-571.

אברהם דורון, "העניים כ"אחר – עוני בישראל בשנות האלפיים", ביטחון סוציאלי, חוב' 77 (אוגוסט 2008), עמ' 9-28.

8. המעמד הבינוני: יסוד החברה הדמוקרטית-מתועשת
אורי רם ודני פילק, "ה-14-ביולי של דפני ליף: עלייתה ונפילתה של המחאה החברתית", תיאוריה וביקורת, חוב' 41 (קיץ 2013), עמ' 17-43.

אילנית בר, "מאפייני מעמד הביניים בישראל וניתוח השינויים שחלו בו בשנים האחרונות", מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מארס 2010.

שלמה סבירסקי, "העם דורש שליטה בכספו", תיאוריה וביקורת, חוב' 41 (קיץ 2013), עמ' 147-163.

9. תעסוקה ואבטלה בישראל: ישראלים נגד פלסטינים נגד עובדים זרים?
אדריאנה קמפ ורבקה נוימן, עובדים זרים: הכלכלה הפוליטית של הגירת עבודה בישראל (תל אביב, 2008), עמ' 22-49.

רות קלינוב, "עובדים פלסטינים – עובדים זרים, 1967-2006", בתוך דבורה הכהן ומשה ליסק (עורכים), צומת הכרעות ופרשיות מפתח בישראל (קריית שדה-בוקר: מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות: 2010), עמ' 262-298.

אילן שדמה, "תנועת עובדים מהישות הפלסטינית לישראל, 1995-2004", אופקים בגיאוגרפיה, חוב' 68-69 (2007), עמ' 252-275.

10. הרעיון הציוני והמדיניות הנטאלית הישראלית
המוסד לביטוח לאומי, קצבאות הילדים בישראל: מבט היסטורי וראייה בינלאומית, מאת מיכל אופיר ותמי אליאב (ירושלים, דצמבר 2005).

און וינקלר, "ישראל והפצצה הדמוגרפית: סיפורו של מיתוס שגוי." עיונים בתקומת ישראל, כרך 17 (2007), עמ' 197-237.

11. מאזן ההגירה של ישראל כמרכיב בשינויים הדמוגרפיים
רות גביזון, שישים שנה לחוק השבות: היסטוריה, אידיאולוגיה, הצדקה (ירושלים: מרכז מציל"ה, 2009).

אשר כהן, יהודים לא-יהודים: זהות יהודית ישראלית ואתגר הרחבת הלאום היהודי (ירושלים, 2005), עמ' 62-79.

סרג'ו דלה-פרגולה, "הרהורים על הגירה בישראל: היבטים השוואתיים", הגירה, כרך 1 (תשע"ב), עמ' 5-31.

12. פיזור האוכלוסין בישראל ומשמעויותיו הכלכליות-חברתיות-פוליטיות
 אלישע אפרת, "עיירות הפיתוח בישראל", בתוך צבי צמרת ואחרים (עורכים), **עיירות הפיתוח** (ירושלים, 2009), עמ' 37-70

ברוך קיפניס, "הגיאוגרפיה של בעלי המאה ובעלי הדעה: תל אביב רבתי כעיר עולם", **אופקים בגיאוגרפיה**, חוב' 64-65 (2005), עמ' 275-292.

13. התפוצה היהודית בעולם: מאפיינים דמוגרפיים בסיסיים
 סרג'ו דלה-פרגולה, "דמוגרפיה ועמיות יהודית", בתוך **עמיות יהודית - מתווה מעשי להוראה ולמידה** (תל אביב, בית התפוצות, 2007), עמ' 59-87. קישור: <http://www.bh.org.il/Data/Uploads/Dela%20Pergula.pdf>

14. סיכום ומסקנות: אוכלוסיית מדינת ישראל בדור הבא: היבטים כלכליים-חברתיים-פוליטיים
 יבגניה ביסטרוב וארנון סופר, **ישראל 2007-2020: על דמוגרפיה וצפיפות** (חיפה, קתדרת חייקין לגיאואסטרטגיה, 2007).